

6
מהגשים ועד זאביק רווח:
התמונות הנדירות של
הקולנוע הישראלי נחשפות

סיפור אהבה בשחור-לבן

אלה פנינים של התרבות הישראלית: סרטים ותמונות ישנות שנשכחו בארכיון ומנציחים את ליא קניג בצעדיה הראשונים בתיאטרון הבימה, את גילה אלמגור הצעירה כובשת את פסטיבל קאן ואת זאב רווח נכנס לדמותו המיתולוגית של העבריין אלימלך זורקין. עכשיו פרויקט דיגיטציה רחב היקף של סינמטק ירושלים מחזיר אותם לתחייה

סיום צילומי הסרט "אלדורדו",
1963. מנחם גולן ניצח על
המלאכה, אבל את השבחים
קטפה כוכבת צעירה ויפהפייה
להפליא - גילה אלמגור

7
כל אחד מאיתנו יש פינה חמה בלב לסרטים שליוו אותנו לאורך החיים - בילדות, בני עורים ובבגרות. חלקם הפכו לסרטי קאלט וחלקם נעלמו, דהו ונשתכחו בארכיונים. לפני כחמש שנים, כדי להתמודד עם פגעי הזמן והתיישנות עותקי הפילם, הוחלט בסינמטק ירושלים להציע את ארכיון הסרטים הישראלי לעבר המאה ה-21. במסגרת פרויקט הדיגיטציה הוקמה בסינמטק המעבדה המקצועית הראשונה והמתקדמת ביישראל להמרת סלילי פילם לפורמטים דיגיטליים. עשרות אלפי סלילים נדירים ומתפוררים מסוף המאה ה-19 ועד ימינו, כולל יומני קולנוע היסטוריים שלא ניתן היה להקרין אותם בעבר, שמורים כעת בארכיון כקבצים באיכות גבוהה. עכשיו, לאחר עבודת סריקה ומיפוי קפדניים, מגיע השלב הבא של המיזם: הנגשת הסרטים לציבור הרחב באמצעות אתר האינטרנט של הסינמטק בירושלים. "לא יכולנו לרמיץ שביום שבו האתר יעלה לאוויר החזון הזה יתגלה כרלוונטי כל כך", אומרת מנכ"לית הסינמטק נועה רגב.
אתר הארכיון של סינמטק ירושלים:
<https://jfc.org.il>

מאחורי הקלעים של צילומי "חסמבה ונערי ההפקר", 1971.
המון דמויות קאלט גילם זאב רווח, זאת של העבריין אלימלך זורקין היא אחת הבולטות שבהן. כאן הוא מתועד ברגע של איפור בצילומים שנערכו באולם הקשתות המפורסם ברמלה

גילה אלמגור בפסטיבל קאן, 1969.
בהנהלת הפסטיבל רמזו לאלמגור שפרס השחקנית הטובה על תפקידה בסרט "מצור" מונח בידיה. אלמגור טסה במיוחד לריביירה רק כדי לגלות שהפרס ניתן לאחרת. לקח לה שנים להתגבר על מפח הנפש

הקרנת הבכורה של "השוטר אזולאי", 1971. הרגע בו התברר לכל מי שנכח בהקרנה, ביניהם מפכ"ל המשטרה דאז והמעריצים שביקשו ללחוץ את ידו של הכוכב, כי שייקה אופיר הוא ענק בדורו

אבי נשר

הלהקה קמה לתחייה

דים, שינו את חוקי המשחק הקולנועי והביאו בעצם לראשיתו של תור הזהב של הקולנוע העצמאי האמריקאי ולשגשוגו של קולנוע עצמי מאי ברחבי העולם כולו. הקולנוע הישראלי של שני העשורים האחרונים הוא כמובן קולנוע מצוי ומקורי בפני עצמו, אבל החשיפה לאוצרות הקולנוע שלנו תחשוף את קהל הצופים לעולם העשיר של קלאסיקות ישראליות פחות ידועות, ובמקביל עשויה גם להפוך לרוח גבית עבור דור יוצרים חדש ומחדש.

מכיוון שכמה מהסרטים שאני יצרתי זכו לרסטורציה במסגרת הפרויקט, אני חייב לומר שצפייה באותם סרטים אחרי השחזור אינה דומה כלל לצפייה באותם סרטים כאשר הם מוקרנים בטלוויזיה בימי העצמאות. האתר מאפשר לכל צופה לצפות באותם סרטים שנעשו בשנים עברו במתכונת המקורית שלהם, כלומר – לחוות אותה חוויה שחוהה הקהל אשר צפה בהם ביום הראשון בו הוצגו בבתי הקולנוע. זוהי חוויה ממש מרנינה, לא פחות. ומי שלא חווה את גידי גוב עושה שיי מוש במילים להחלפה בוורסיה המשוחזרת של "הלהקה", לא חווה מילים להחלפה מימיו.

מבחינתי, הפרויקט הנפלא של אנשי סינמטק ירושלים, בראשות נועה רגב ובניהולו של מאיר רוסו, הוא תרומה ענקית עבור התרבות הישראלית כולה ומאפשר חוויה מיוחדת במינה עבור קהל אוהבי קולנוע. במהלך ההיסטוריה של הקולנוע הישראלי נוצרו הרבה מאוד סרטים נפלאים של יוצרים מאוד מוכשרים, אשר חלקם לא קיבלו את ההכרה הראויה בזמן אמת, כאשר סרטיהם הוצגו בבתי קולנוע. מכיוון שהתחלתי את הקריירה שלי כמבקר סרטים צעיר מאוד, הספקתי לראות את מרביתם, ורבים מאותם סרטים חקוקים בזיכרוני כחוויות קולנועיות מפעימות.

שנים הצרתי על כך שמרבית הציבור הישראלי לא מודע למורשת העשירה של הקולנוע הישראלי. המהלך החשוב של פתיחת האתר הזה, שמנגיש עשרות יצירות קולנוע ישראליות נפלאות לקהל הרחב, מזכיר לי חוויית התודעות מחודשת דומה שחוויתי בשנות ה-70. באותה תקופה נפתחו בכל רחבי העולם סינמטקים, ופתאום דור שלם גילה אוצר של סרטים שחלקם נעשו עוד לפני שבני אותו דור נולדו. למפגש בין בני דורי לבין אותם סרטים שגילינו לראשונה בסינמטקים הייתה השפעה גדולה גם על אהבת הקולנוע שלנו וגם על תובנות קולנוע חדשות שני תגלו לנו. לאותם סרטים שגילינו אז לראשונה, ולאותם יוצרים נפלאים שקרמו לנו, הייתה השפעה עצומה על הרבה יוצרים שהתחילו ליצור באותן שנים, שלא מעט מהם הפכו לקלאסיקנים בזכות עצמם, כמו קופולה, סקורסזה, ספילברג, מאליק ואחרים. אותם יוצרים פורצי דרך, שהושפעו על ידי אבותיהם הקולנועיים האבוי

הסרט "הלהקה" של נשר עבר רסטורציה במסגרת הפרויקט | צילום: אולפני יונייטד קינג

ליא קניג בפרמיירה של ההצגה "בראשית" בתיאטרון הבימה, 1962. זאת הייתה ההופעה הראשונה של קניג, העולה הטרייה מרומניה, על הבמות בארץ. את הבכורה כיבדו בנוכחותם ראש הממשלה דוד בן-גוריון ורעייתו פולה

הגששים בצילומי הסרט "מוישה ונטילטור" באולפני הרצליה, 1965. אורי זוהר ביים את שלושת המופלאים כשלצידם השתתפו יעקב בודו, שייקה אופיר וגדעון זינגר

צילומים: באדיבות אולפני הרצליה וארכיון הסרטים הישראלי - סינמטק ירושלים